

8. Tilastotoimisto

Virat ja palkat. Vuoden alkaessa astui voimaan kaupungin viranhaltijoiden uusi palkkaluokitus. Tämän yhteydessä 4:stä apulaisaktuaarin virasta, jotka tähän mennessä olivat olleet samassa palkkaluokassa, kaksi sijoitettiin ylempään palkkaluokkaan. Näiden virkojen haltijoiksi kaupunginhallitus nimesi fil. maist. Lassi Kivekkään ja fil. kand. Salme Pekkanen. Samoin siirrettiin yksi toimistoapulaisen virka alimmasta ryhmästä toimistoapulaisten keskiryhmään ja tämän viran haltijaksi nimettiin toim. apul. Helinä Hyvärinen.

Lisääntyneiden töiden johdosta perustettiin toimiston reikäkorttiosastoon 1. 1. 1957 alkaen 13. palkkaluokan toimistoapulaisen virka.

Henkilökunta. Siivooja Julia Skogberg siirtyi toimiston palveluksesta eläkkeelle 31. 8.

Vakinaisiin virkoihin valittiin: 22. palkkaluokan apulaisaktuaarin virkaan 1. 2. alkaen valt. kand. Frejvid Gustafsson, 14. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan 1. 1. 1957 alkaen toim. apul. Maini Pernaja, 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan 1. 1. 1957 alkaen rva Raili Mustikkamaa ja 3. 1. 1957 alkaen toim. apul. Kaisla Norkonmaa sekä 10. palkkaluokan tp. toimistoapulaisen virkaan 1. 2. alkaen hra Per Forsius.

Virkavapautta ulkomaanmatkan johdosta nautti toim. apul. Anelma Seppelin 26. 5. —31. 12. Hänen viransijaisenaan toimi Raili Reinilä, sittemmin Mustikkamaa.

Paitsi vakinaisia ja tilapäisiä viranhaltijoita oli toimiston palveluksessa viransijaisia sekä työsuhteen perusteella toimistoapulaisia, siivoojia ja vahtimestarin apulainen.

Virka- ja opintomatkat. Toimistopäällikkö teki virkamatkan Amsterdamiin tutustuakseen väestökirjanpidossa käytössä oleviin osoitekoneisiin ja Esseniin osallistumaan Verband Deutscher Städtestatistiker nimisen liiton järjestämiin tilastopäiviin.

Apul. aktuaari Pekkala osallistui kaupunginhallituksen myöntämän 50 000 mk:n apurahan turvin British Council'in Lontoossa järjestämiin »Methods of Social Statistics»-kursseihin.

Osanotto komiteatyöhön. Toimistopäällikkö kutsuttiin jäseneksi siihen komiteaan, jonka valtioneuvosto asetti valmistamaan ehdotusta Helsingin henkikirjoitus- ja osoitetoimiston uudelleen järjestämiseksi siten, että yhteistoiminnassa Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntien ylläpitämän päärekisterin kanssa saataisiin aikaan Helsingin kaupunkia varten yhteinen väestörekisteri. Toimistopäällikkö toimi komiteassa samalla sihteerinä.

Helsinki-mitali. Helsinki-mitalin ensimmäisessä jakotilaisuudessa annettiin mitali toim. apul. Maj Björklundille sekä eläkkeille siirtyneille toim. pääll. Otto Bruunille, aktuaari Valborg Kuhlefeltille sekä toim. apulaisille Gertrud Fontellille ja Inez Juseliukselle.

Työtapaturmat. Työmatkoilla ja työpaikalla sattui kolmelle viranhaltijalle tapaturma, joiden johdosta tehtiin ao. vakuutusyhtiölle ilmoitus.

Toimistohuoneisto. Reikäkorttiosasto siirtyi helmikuussa toimiston uuteen huoneistoon ruotsalaisen kauppakorkeakoulun taloon. Sivuhuoneisto jäi 31. 7. saakka toimiston haltuun väestölaskentatehtäviä varten.

Reikäkorttikoneet. Väestölaskenta-aineiston käsittelyä varten vuokrattiin tilapäisesti ylimääräisiä reikäkorttikoneita. Tabulaattorikoneeseen tilattiin lisälaitteita ja päätettiin v. 1957 vaihtaa kaksi lävistyskonetta ja yksi tarkistuslävistyskone nopeampiin koneisiin.

Liittyminen Reikäkorttiyhdistykseen. Toimisto liittyi yhdistykseen liikejäseneksi ja ilmoitti reikäkorttiosaston esimiehen, aktuaari Osmo Viitailan, henkilöjäseneksi.

Julkaisutoiminta. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi asianomaisen kirjapainon tekemän valituksen liikevaihtoveron määräämisestä tilastotoimiston julkaisusta »Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta».

Maaliskuussa vallinnut yleislakko häiritsi julkaisutoimintaa, joten useat julkaisut myöhästyi. Toimintavuoden aikana ilmestyivät seuraavat tilastotoimiston julkaisemat teokset:

Tammikuun	16 p:nä	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 32. 1954. XXVII s. + 185 §§.
»	20 »	Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. Edellinen osa. 39. 1954. IV + 244 s.
Helmikuun	3 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 66. 1953. Jälkimmäinen osa. IV + 360 s.
Kesäkuun	12 »	Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 28. 1956. XIV + 483 s.
»	12 »	Helsingfors stads kommunalkalender. 28. 1956. XIV + 483 s.
Heinäkuun	24 »	Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsen. 18. 1949/50. VIII + 108 + 33 s.
Syyskuun	4 »	Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsen. 20. 1951/52. VIII + 120 + 37 s.
Lokakuun	20 »	Helsingin kaupungin tilasto II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 16. 1953—54. IV + 28 + 75 + 127 s.
Joulukuun	3 »	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 45. 1956. XII + 397 s. + kartta.
»	20 »	Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 33. 1955. XXVII s. + 260 §§.

Julkaisun »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä» viimeinen vihko ilmestyi vasta tammikuussa 1957; yhteinen sivumäärä oli 348 (ed. v. 316).

»Helsingin kaupungin säädöskokoelma» ja »Författningshandbok för Helsingfors stad»-nimisestä, irtotehtijärjestelmää noudattaen toimitetuista julkaisuista ilmestyivät osat VII—IX.

Eripainoksina myöhemmin julkaistavista teoksista ilmestyivät mm. kansakoulujen kertomukset lukuvuodelta 1954/55 sekä suomeksi että ruotsiksi ja kertomus lukuvuodelta 1952/53 ruotsiksi myöhästyneenä.

Vuoden 1955 asunto- ja väestölaskenta. V:n 1955 aikana kerätty aineisto tarkistettiin ja täydennettiin, kodifioitiin ja siirrettiin reikäkortteille. Ensimmäiset tiedot laskennan tuloksista voitiin antaa syksyllä, ja tilastollisen kuukausijulkaisun vihoissa n:o 10—12 selostettiin väestön kielijakautuminen, asuntokanta ja asumistilaisuus sekä eräitä tietoja ruokakunnista kaupunginosittain. Liikennelaitoksen sekä esikaupunkiliikenteen suunnittelukomitean edustajien kanssa jatkettiin neuvotteluja kerätyn aineiston hyväksikäytöstä.

V:n 1950 väestölaskennan yhdistelmiä valmistui edelleenkin vuoden aikana ja ne julkaistiin tilastollisessa vuosikirjassa sekä kuukausijulkaisussa.

Uudisrakennustilaston uudistaminen. Tilasto uudistettiin yhteistyössä sosiaalisen tutkimustoimiston kanssa v. 1955. Kertomusvuoden aikana siirtyi osa uudisrakennustilastosta Tilastollisen päätoimiston tehtäväksi, ja tämä muutos aiheutti neuvotteluja mainitun toimiston kanssa ja eräitä muutoksia työmuotoihin.

Hotelli- ja matkustajatilasto. Suomen Hotelli- ja Ravintolaliiton kanssa käytiin neuvotteluja tilaston aikaansaamiseksi hotellien kapasiteetin käytöstä. Neuvottelut johtivat myönteiseen tulokseen, joten kyselykaavakkeet voitiin lähettää tammikuussa 1957 hotelleihin. Henkikirjoitustoimistossa säilytettyjen hotellien ilmoituskorttien perusteella toimisto ryhtyi laatimaan tilastoa v:n 1955 hotellivieraista.

Rautatietilasto. Erään valtionkomitean ehdotuksen mukaisesti siirryttiin valtion rautatietilaston laadinnassa otantamenettelyyn. Helsingin kohdalta merkitsi uudistus huomattavaa taka-askelta, koska aikaisemmin saadut henkilöliikennetiedot uudistuksen johdosta kokonaan jäivät saamatta ja tavaraliikennetietojenkin saanti vaikeutui ja supistui.

Tilasto lihan tuonnista. Aikaisemmin on toimisto voinut julkaista tiedot lihan tuonnista kaupunkiin, koska kaupungin teurastamo toimitti tiedot sekä sen että Karjakunnan

toiminnasta. Vuoden alussa lopetti vm. toiminimi tietojen antamisen ja kieltäytyi antamasta ko. tietoja myös suoraan tilastotoimistolle, joten tästä lähtien saatiin tiedot yksinomaan kaupungin teurastamon toiminnasta.

Rahastotilasto. Toimisto on aikaisemmin tehdyn sopimuksen mukaan Tilastollista päätoimistoa varten kerännyt tietoja kaupungissa olevista rahastoista. V:n 1953 tilastokomitean ehdotettua, että mainittu tilasto lopetettaisiin, on Tilastollisen päätoimiston kanssa sovittu, ettei tietoja enää kerätä v:sta 1957 alkaen.

Kaupungin sairaaloiden vuosikertomusten laatiminen. Kevätpuolella käytiin sairaalatarkastajan ja sairaaloiden johtajien kanssa neuvotteluja eräistä sairaaloiden potilaiden tilastointiin liittyvistä periaatteellisista seikoista, joiden ilmoittamisesta sekä eräistä vuosikertomuksessa esiintyvistä tiedoista toimisto antoi sairaaloille kirjalliset ohjeet.

Vapaa-ajan käyttötutkimus. Kaupunginhallituksen asettaman vapaa-ajanviettokomitean suunnitelmassa tutkimuksen suorittamista eräiden väestön ikäryhmien vapaa-ajan käytöstä on tilastotoimisto osallistunut tutkimuksen suunnitteluun.

Kuolleisuustutkimus. Kuukausijulkaisun n:ossa 6 ja 7 julkaistiin tulokset tutkimuksesta, joka koski kuolleisuuden alenemista ikä- ja syyryhmittäin Helsingissä ja koko Suomessa sekä Tukholmassa ja koko Ruotsissa v. 1936—50.

Toimiston töiden rationalisointi. Reikäkorttikäsittelyyn siirrettiin tilasto avioeroista ja asumuseroista sekä tilasto kaupungin maksamista eläkkeistä. Viimeksi mainitussa työssä voitiin käyttää hyväksi palkkalautakunnan hallussa olevaa eläkkeellä olevien reikäkortistoa.

Reikäkorttikonepalvelu. Tilastotoimisto avusti kiinteistöviraston asemakaavaosastoa siten, että reikäkorttiosasto suoritti asemakaavaosaston toimeenpanemaan liikennelaskentaan pohjautuvat tilastotietojen yhdistelmät. Samoin avustettiin terveydenhoitovirastoa suorittamalla toimiston koneilla kotisairaanhoidon aikatutkimus ja autettiin Kivelän sairaalaa ko. vuoden tilastoaineistosta löytämään ne potilaat, joita oli hoidettu kahden määrätyn diagnoosin perusteella.

Kirjallisuuden hankintakirja. Kaupungin virastojen ja laitosten kunnallishallinnollisen kirjallisuuden keskuskortiston laatimista varten toimisto teki esityksen virastojen ja laitosten velvoittamiseksi pitämään hankintakirjaa, sittemmin tästä annettiin ohjeet asianomaisille.

Tärkeimmät lausunnot. Järjestelytoimistolle annettiin lausunto toimiston viranhaltijoiden pätevyysvaatimuksista, ratkaisuvallan siirtämiskomitealle asioista, joissa ratkaisulta olisi siirrettävä toiselle viranomaiselle ja Tilastolliselle päätoimistolle v:n 1953 tilastokomitean mietinnöstä. Viimeksi mainitussa lausunnossa toimisto mm. korosti eri tilastovirastojen yhteistyön merkitystä ja varoitti otantamenetelmän liiallisesta käytäntöönottamisesta.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Kaupungin eri virastoille, valtion virastoille ym. annettiin sopimuksen mukaisesti säännöllisesti annettavat tiedot ja tilastoyhdistelmät.

Tilapäisesti annettiin tietoja ja selvityksiä mm. seuraavasti: kaupunginkanslialle 20 vuoden ajan luottamustehtävissä toimineista henkilöistä, investointitoimikunnalle väestön kehitystä, kaupungin tuloja ja menoja sekä verotuspohjaa koskevat muistiot, palkkalautakunnalle asuntojen vuokratiedot sekä tiedot koko vuoden kaupungin työssä olleitten henkilöitten vuosiansioista, sosiaaliselle tutkimustoimistolle tiedot lakossa olleista kaupungin työntekijöistä, kuntien kalleusluokituskomitealle tiedot eräitten tarvikkeitten ja palvelusten hinnoista, Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntien huoltokeskukselle tiedot väestön kielellisestä jakautumisesta seurakunta-alueittain, kansainväliselle tilastoinstituutille erilaisia tilastotietoja Helsingistä, Deutscher Wetterdienstille tiedot kuolleista päivittäin, haifalaiselle Union of Artisans Small Manufacturers tiedot pienyritysten verotuksesta sekä ulkoasiainministeriön välityksellä pariisilaiselle Rombaldin kustannusliikelle eräitä Helsinkiä koskevia tietoja.

Kalustohankinnat. Kertomusvuonna hankittiin 2 laskukonetta, 3 kirjoituskonetta sekä kalustoa 165 775 mk:n arvosta. Uudishankintojen yhteisarvo oli 728 003 mk.

Vahtimestareille hankittiin virkapuvut.

Kirjasto lisääntyi 689 (ed. v. 606) numeroa. Kirjallisuuden vaihtoa lukuisten kotimaisten ja ulkomaisten virastojen kanssa jatkettiin ja laajennettiin.

Lähetysten lukumäärä oli 10 308 (8 779).

Menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa tilastotoimistolle myönnettyjen määrärahojen käytön:

Talousarvion momentti	Määrärahaa talousarvion mukaan	Siirto- ja lisämäärä- rahat	Yhteensä	Menot tilien mukaan	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—)
Vakinaiset viranhaltijat	20 757 430	1) 4 769 698	25 527 128	25 524 358	+ 2 770
Tilapäiset viranhaltijat	294 000	2) 68 910	362 910	362 910	—
Viranhalt. sunn. ja ylityökor- vaukset	200 000	4) 30 000	230 000	194 765	+ 35 235
Muut palkkamenot	2 912 280	3) 1 125 000	4 037 280	4 167 755	7) — 130 475
Vuokra	6 774 780	94 500	6 869 280	6 869 280	—
Valaistus	130 000	—	130 000	76 669	+ 53 331
Siiivoaminen	150 000	—	150 000	149 116	+ 884
Painatus ja sidonta, sm.	12 500 000	5) 1 790 087	14 290 087	8 261 932	6) + 6 028 155
Tarverahat	2 972 135	—	2 972 135	2 993 380	7) — 21 245
Yhteensä	46 690 625	7 878 195	54 568 820	48 600 165	— 59 500 6) + 6 028 155

Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 136 614 mk.

1) Siitä 4 633 653 mk palkkojen korotuksiin. — 2) Samoin 49 920 mk. — 3) Samoin 600 000 mk. —
4) Palkkojen korotus. — 5) Siirretty v:sta 1955. — 6) Siirto v:een 1957. — 7) Kaupunginvaltuuston sal-
lima ylitys.